

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserirati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

97 številka.

MARIBUR, dne 12. k. l. 1925

L. 11111

Volja miru.

Predsednik Zedinjenih držav severne Amerike je pretekli teden na zborovanju Amerikanske legije, ki je nositeljica militarističnih idej v Ameriki, imel govor, v katerem je zopet ugotovil odločno voljo Amerike za mir.

Predsednik Coolidge je izjavil, da je oboroženo stanje poedinih držav dovedlo do svetovne vojne. Ako hoče svet priti do miru, mora to tekmovanje v oboroževanju prenehati. Tudi največja armada ne more zadržati miru. Mesto sedanjega stanja se morajo skleniti pogodbe za splošno omejevanje oboroženosti.

Potrebna pa je tudi še druga razorožitev, in to je razorožitev duha. Treba je potrpežljivosti. Z medsebojno strpljivostjo se človeštvu zagotovi več in večjih dobrot, kakor pa z izzivanjem, egoizmom in narodnim fanatizmom.

»Mi ne moremo«, je doslovno rekel predsednik Coolidge, »k dobrobiti človeštva dosti doprinesiti, ako si domišljujemo, da smo boljši narod, nego so drugi. Človeške slabosti so povsod enake, kljub temu pa človeštvo tvori enoto in občestvo. Najvažnejša naloga mora biti v tem, da se demobilizira medsebojno sovraštvo, mrznja in sumničenje. Na njih mesto mora stopiti strpljivost napram vsem narodom na svetu. Treba je torej vest ljudi mobilizirati.«

Coolidgejeve besede so bile govorjene na naslov Amerikanske legije in Amerikancev. Veljajo pa tudi za oni zbor, ki se te dni vrši v Locarnu v italijanski Švici. Ni to zborovanje ljudskih mas niti ni zborovanje kakšnega društva za zagotavljanje miru na svetu. To je mali zbor tistih, v kojih rokah se stekajo niti, ki se ob njih prede usoda evropskih narodov. V Locarnu so zbrani ministri dobrišnega dela evropskih držav.

Zastopniki teh držav se razgovarjajo o tem, kako bi zagotovili svojim državam in Evropi in celemu svetu mir. To, kar je Coolidge poudaril kot prvi pogoj za zagotavljanje miru, namreč splošno omejevanje oboroževanja, v Locarnu ni predmet diskuzije (pretresa). Zato pa je želeli, da bi se vsaj izpolnila druga Coolidgejeva zahteva: razorožitev duha. Demobilizirati, razorožiti se ter izginiti mora plemensko sovraštvo, mrznja in medsebojno sumničenje. Mobilizirati pa se mora vest narodov in njihovih vodilnih državnikov.

Svet, kojega oči so sedaj uperjene v Locarno, veruje, da so tisti, ki so se zbrali v tem švicarskem mestu, prošinjani z željo miru ter da resnično hočejo ustvariti pogodbe, ki bi naj trajno zagotovile mir. O mirovni volji Francije dvomiti, za to ni nobenega razloga. Menda se ne motimo, ako konstatiramo, da tudi večina nemškega naroda v resnici hoče mir. Nemškonacionalni prenapetosti se sicer na vso moč trudijo, da bi ohranili duha nemškega naroda v mobiliziranem stanju sovražstva napram državam, ki so v vojni mu bile protivne, zlasti napram Franciji, ga trajno oborožili z idejo revanche. Upati pa je, da bo proti tem hujskačem pri večini nemškega naroda zmagal razum in zmagala vest.

Ne smemo pa si prikriti dejstva, da so zadnji čas razne sile in razni uplivi na delu, da bi preprečili delo pomirjenja, ki bi se naj ustvarilo v Locarnu. Potovanje ruskega ljudskega komisarja za zunanje zadeve Čičerina v Varšavo in Berlin je zunanji pojav teh tajno delujočih sil. Boljševiški zunanji politiki ne gre v koncept pomirjenja med evropskimi državami, zlasti ne med glavnima rivalinima (nasprotnicama), med Nemčijo in Francijo. V konceptu boljševiške politike je borba in trajno vznemirjenje, brez kojih ni upati na realizacijo revolucionarnih idej ruskega komunizma.

Bolj se je čuditi, da se tudi italijanski diktator Mussolini trudi podminirati tla, na katerih se vršijo locarnska pogajanja. Čuditi se je radi tega, ker se Italija tako rada širokousti, da je pospeševalnica miru, celo da je glavni steber miru v Evropi. Kdor pa pozna brezmejni egoizem italijanskega nacionalizma in njegovo brezskrupuloznost v uporabi sredstev za doseg njegovih imperijalističnih ciljev, se ne bo čudil italijanskim mahinacijam. Italija se boji, da bi v slučaju pomirjenja med Nemčijo in Francijo v koncertu evropskih velesil bila potisnjena bolj v ozadje. Zato je razpredla niti intrig in spletkarij. Upati pa je, da bo v Locarnu se izvršila po Coolidgejevih besedah vsaj demobilizacija mrznje, sovražstva in sumničenja ter da se bo mobilizirala vest narodov in njihovih voditeljev.

Politične beležke.

Kaj bo rekel gospod Pašič? Sedaj v Beogradu je Radič v svojih razgovorih ponovno načel vprašanje svojega vstopa v vlado. Enkrat je rekel: »Počakal bom, da pride gospod Pašič in kralj mi je svetoval, naj to storim in naj vse to, kar sem njemu povedal, tudi g. Pašiču povem. Kralj je z mojim vstopom v vlado računal kot z gotovo stvarjo. Lahko rečem, da mi je g. Pašič uradno sporočil po dr. Ninčiču 28. septembra, pred-

no sem odpotoval v Zenevo, to stvar. To ni več v diskuziji, ampak gre samo še za način kako. Kar se tiče govorenja, o rekonstrukciji vlade, je to samo stvar g. Pašiča in se nanaša samo na radikalno stranko in g. Pašiča.« — Ob drugi priliki je zopet pripovedoval, kako bo, če bo on enkrat v vladi. Predstavljal se je ob tej priliki kot zastopnik vladnega predsednika, češ, da Pašič itak ne zmore vsega sam, da mu bo potrebno več pomoči in da ga bo tako on vedno bolj nadomestoval. Ko so Radiča naravnost vprašali, kaj bi bilo, če bi ga Pašič ne maral v vlado, je pa odgovoril: »Če noče g. Pašič, hoče pa narod in to je glavna stvar.« — Kaj bo odgovoril na to Pašič? Rekel ne bo najbrž ničesar, pač pa bo nekaj storil in to po vseh izgledeh ne bo tako, kakor si Radič predstavlja. Če Radič pride v vlado, bo to posebna Pašičeva poteza, o kateri se pa ne bo dalo trditi, da bi bila za Radiča ugodna. Tudi to si Radič zastoni predstavlja in domišlja, da bo Pašiču nekaj pripovedoval in razlagal. Saj je že enkrat prišel pred njega z besedami nabit, kakor top, a ko je hotel svoje govore spustiti, ga je Pašič takoj prekinil s svojim predavanjem iz preteklosti radikalne stranke. — tgr

Radikalni odgovor Pribečeviću. Zadnjič smo se bavili s člankom, ki ga je proti radikalom napisal g. Svetozar Pribečević v svoji »Riječi.« Na odstavek tega članka, ki pravi, da za slučaj kake zunanje komplikacije, to je vojne nevarnosti, država ne bo mogla računati na radičevce, ki so skozinsko nezanesljivi, ampak da bi se dalo samo računati na prave nacionalne elemente v samostojni demokratski stranki — seveda le tedaj, če bi radikali z njimi postopali, kakor se spodobi, — odgovarja sedaj tudi beograjsko »Vreme.« V tem odgovoru radikalskega glasila stoji med drugim: »Ko prečita človek te vrste bivšega ministra šefa gotove, pa naj še tako male stranke, postane silno osupel. Naravnost neverjetno bi bilo že tedaj, če bi kaj takega napisal kak povprečni državljani normalnih možgan in običajne zavednosti za moralno odgovornost. Veliko več in hujše je pa, če kaj takega napiše človek pretenziji, šef samostojnih demokratov. Ali se zaveda g. Pribečević tega, kar je napisal? Sme li on iziti s trditvijo, da morejo in smejo biti v tej državi državljani in njih sinovi, na katere država ne more in ne sme računati v slučajih mednarodnih sporov in zunanjih nevarnosti? To pomeni, da se očetnjava ne bi mogla nasloniti na cel hrvatski del našega naroda. Na kakšni podlagi pride šef samostojnih demokratov s tako strašno, tako defetistično trditvijo? — Misli li on, da se služi domovini s tem, da se predpostavlja možnost, da se ne bi vsi njeni sinovi udeleževali v obrambi svobode in državne neodvisnosti? Ali se na tak način povzdiga vojaški in politični ugled države v inozemstvu?« — Članek »Vremena« proti samostojnim demokratom tudi z obznanom ter konča tako-le: »Mislimo, da je čas, da bi se šef samostojnih demokratov že enkrat iztrezil. Netenje in sejanje medplemenskega razdora in nezaupanja ter širjenje defetizma predstavlja dela, ki so z državnimi zakoni, za katere se je g. Svetozar Pribečević posebno zavzemal, kvalificirana kot zločini, podvrženi zakoniti sankciji. To velja za vse državljane. Šef samostojnih demokratov ne more pretendirati in dovoliti se mu ne sme in ne more, da bi stal nad zakoni.« — tgr.

Iz Radičevega »Doma.« V uvodniku zadnjega svojega »Doma« se jezi Radič nad prvakom zagrebske radikalske organizacije dr. Trbojevičem, ker je vzel v varstvo nekega komisarja v Zagorju, ki ga hočejo radičevci radi pritožb prebivalstva spraviti proč. Radič pravi, da radikal dr. Trbojevič ni mogel razumeti, da mora komisar proč tudi neglede na to, ali je radikal ali ne, ker se ljudstvo splošno proti njemu pritožuje. Vsled teh pritožb bi bil odstranjen tudi, če bi bil radičevce. Če ga narod noče, mora iti, pa naj si bo kdorkoli. Radikal dr. Trbojevič je pa po Radičevem razlaganju mnenja, da lahko oblast ljudstvu tudi nekaj vsili, kar ljudstvo ne mara. To kaže, kakor pravi Radič, popolno pomanjkanje pojmov o narodni suverenosti in o seljaški demokraciji, na podlagi katere je bil sklenjen sporazum. K sreči, se tolaži Radič, pa med radikali ni mnogo takih, ki ne bi imeli teh pojmov. — Tolažba je prav lepa, a kdor jo bo prebral do kraja, se bo gotovo vprašal, kako to, da radičevci več ne dosežejo, ko imajo njihovi vladni zavezniki radikali po večini vendar prave pojme o narodni suverenosti in seljaški demokraciji ter so taki, kakor je zagrebski radikal dr. Trbojevič, le redki v radikalni stranki. — tgr.

V Gornji Radgoni je bil včerajšnje nedeljo shod SLS. Shodu, ki je bil prav dobro obiskan, je predsedoval domači g. župnik Anton Kocbek. Poročilo o notranjepolitičnem položaju in zunanje-političnih razmerah je podal poslanec g. dr. Hohnjec. V enoglasno sprejetih resolucijah je bilo poslancu dr. Hohnjecu in celemu jugoslovanskemu klubu izraženo popolno zaupanje za doseganje delovanja s pozivom, da neomajeno vstaja v borbi za avtonomijo Slovenije. Izrečen je bil protest zoper neprenosljivo navijanje davčnega vijaka v Sloveniji in zoper vsiljevanje kuluka od strani vladnih organov. Za Slovenijo se zahteva krščanska in slovenska šola. V posebni resoluciji se Slovenci s severno-vzhodne meje slovenskega ozemlja spominjajo slovenskih trpečih bratov, ki so pod Avstrijo, izrajujoč jim svoje pozdrave z željo, da vstajajo v težki borbi za ohranitev

slovenske narodnosti, hkrati pa tudi pozivljajočo vlado, da izvrši vse potrebne priprave za pridruženje koroških Slovencev narodnemu telesu celokupne Slovenije, ki bi se naj izvršila, ako ne prej, vsaj ob eventualni priključitvi Avstrije k nemški državi.

drav narod.

Vedno se je in se bo presojalo narode po tem, kako hitro se znebijo strank in vlad, ki zlorablajo oblast in izkoriščajo ter varajo narod. Narod, ki se hitro otrese slabe stranke, je dober in zdrav narod. Težko in slabo je pa narodu, ki prenaša silo in ki se da varati. Tak narod tako oslabi, da si ga upajo izkoriščevalci tudi zasmehovati.

Pod vsako vlado se mora zdrav narod in zavedna javnost vedno vprašati, kak je naravni položaj države, kako je temu položaju primerno stanje v njej in kaj je vlada že storila v izjednačenje življenjskih in gospodarskih razmer z naravnimi pogoji in darovi države. Zdrav narod ne trpi vlade ali stranke, ki v primernem času še ni dokazala, da je sposobna prilagoditi življenjske razmere v državi njenemu prirodnemu bogastvu, pa naj ta stranka ali vlada še toliko govori o slavni prošlosti in o lepi bodočnosti ter naj še tako pridno dela po raznih svojih načrtih in na raznih poljih, katerih dobro in koristi pa ne občutijo v pravem razmerju vsi državljani.

Zdrav narod ne prenaša praznih besed pa naj bodo še tako lepe, ampak pazljivo in kritično gleda, kako se razvija poljedelstvo, industrija, obrt — ali napreduje ali pa se bori z sto in sto težavami, ali je v splošnem življenje težko ali pa razmeroma lahko, kako posluje uprava, pravosodje, šolstvo, kakšna je mladina, ko zapuša šole, kako se dobivajo službe, kako se plačuje delo, kako so oskrbljeni onemogli in sirote, kako velika je razlika med premožnimi in siromašnimi — kratko rečeno: narod in javnost morata kritično svoj položaj presoditi ne po besedah, ampak po tem, kako je v dnevnem življenju.

Jasen in razumen pogled na naše razmere da takoj sledečo sodbo: 1. da živimo v državi polni prirodnega bogastva in polni prirodnih pogojev za vsaki napredek, 2. da naše življenje in naše stanje ne odgovarja tem dobrim naravnim pogojem. Ker traja to že tako dolgo, se je treba zavedati, da je v narodu in v naši javnosti mnogo nezdravega.

Večina srbskih volilcev, ki ponovno voli radikale, niti malo ne razmotriva razmer in položaja, kakor bi bilo treba, ampak se opaja s tradicijo, teši z obljubami ter ne vidi, da molčečnost voditeljev prikriva neznanje in nesposobnost. Življenjske razmere v Srbiji so prav slabe, razlika med premožnimi in revnimi je velikanska, delo se slabo plačuje, posebno strašno je pa to, da velik del materijelnih in kulturnih revežev še vedno verjame, da ne more biti drugače ter se da celo varati, da je zaostalost v mnogih ozirih nekaka dobrota. Večkrat se je že dogodilo, da so radikalni kmetski poslanci po pritisku svojih volilcev ali pa iz lastnega nagiba hudo vzrožili proti bogatim, ter zahtevali od vodstva stranke, naj vodi tako politiko, ki koristi kmetstvu ljudstvu ter prepreči bogataške spekulacije na škodo naroda in države. Vsak tak odpor se je pa kmalu zadušil in bogataši niso obdržali samo svojih ogromnih dobičkov, ampak tudi veljavo v stranki in nad ljudstvom.

Zalostnemu primeru srbskega seljaštva, ki tako slepo sledi radikalom, pa hočejo brezvestni ljudje pridružiti tudi hrvatsko ljudstvo in je treba žalibog ugotoviti, da Hrvati ne kažejo dovolj neobhodno potrebnih lastnosti zdravega naroda in razumne javnosti. — Hrvatsko ljudstvo je mnogo trpelo in še trpi ter pri tem prav malo motri življenje svojih voditeljev. Radič že dolgo brezplačno stanuje v razkošni palači in je res čudno, da ga je moglo imeti seljaštvo po svojih revnih kočah in tudi po škandaloznih zaporih za voditelja in mučenika ter da še danes mnogi vidijo v njem rešitelja, ko Radič vendar sebe lepo goji in redi, dočim seljaku še ni boljše kot mu je bilo poprej.

Zaslepljenost poprej bi se še dala kolikor toliko razumeti, sedaj, ko je Radič proglasil za norost vse, kar je 7 let poprej počenjal in učil, je pa nekaj nerazumljivega. Ko sta 27. marca Pavle Radič in dr. Šuperina izjavljala, da je vidovdanska ustava »svetinja«, ko so se Pavle Radič, dr. Šuperina in dr. Nikić — trije gospodje seljaške stranke samovoljno in tajno sporazumevali z radikali ter končno dosegli tak »sporazum«, da so iz »seljaškega« ali »seljaško-demokratskega« kluba nagnali vse poslance, ki so zahtevali pojasnilo, kako izgleda ta »sporazum«, se je nekaj radičevcev začudeno spogledalo in vprašalo: »Kaj pa je to?« — mnogi pa še vedno lahkomišelnost pravijo, da je vse v redu, češ, »na jesen bomo vse dobili«.

Kaj takega je, hvala Bogu, pri nas nemogoče. Naš narod je zdrav. Ve kaj misli, kaj vidi,liši in kaj govori. — tgr

Po svetu.

Generalska diktatura v korist monarhizmu. Vodja republikanske lige, bivši grški minister Papanastaziju je bil aretiran radi sledečega proglasa proti vladi generala Pangalosa: »Današnja vlada je odkrila svojo masko. Dajala je udarec za udarcem ter si je prisvojila uvajanje nove ustave in razpuščanje parlamenta. Ta vlada je lagala in še vedno laže. Prevarila je celo vojsko ter potem izkoristila nezadovoljstvo vojske, da pride do oblasti. Prevarila je tudi skupščino, zahtevajoč njeno zaupanje na podlagi raznih lažljivih obljub in lepega programa, od katerega ni ničesar izvedeno. Vlada je ogoljufala ves narod, ker ima samo en cilj: ostati na oblasti tudi proti narodni volji. Dolžnost vseh pravih republikancev, ki jim leže na srcu interesi grškega naroda, je zrušiti to vlado.« — Diktaturo generala Pangalosa dobro izrablja monarhistični pokret in razširile so se vesti, da se vrača kralj Konstantin v deželo. General Pangalos je pa še izdal svojo pravo barvo s proglasom, da bo vlada upoštevala narodno voljo in da se vzpostavi zopet monarhija, če bi narod to hotel. Ta general, ki je zlezal na površje ob glasovanju ogromne narodne večine za republiko, hoče ostati sedaj na površju s pomočjo monarhističnega pokreta. — tgr

Pred podpisom rusko-nemške trgovske pogodbe. Posvetovanje med nemško in rusko delegacijo za sklenjanje trgovske pogodbe so ugodno končale in pogodba bo v kratkem podpisana, ko jo proučita sovjetska in nemška vlada. Kakor znano, daje po tej pogodbi Nemčija Rusiji ogromen kredit v iznosu 100 milijonov zlatih mark, katerega bo Rusija porabila za nakup poljedelskih strojev v Nemčiji.

Kriza v angleški konservativni stranki. V mestu Brighstonu je pričel dne 9. t. m. zborovati kongres angleške konservativne stranke, katerega se udeležuje okrog 3000 delegatov. Otvoril ga je predsednik Baldwin, ki je v svojem govoru odgovarjal na kritike vladne politike, proti kateri je nastala zadnje čase ostra opozicija v sami vladni stranki. Omenil je, da je zunanjepolitično stanje države zadovoljivo, v Locarnu se bo rešilo najvažnejše vprašanje, ki vzbudlja Evropo, o Mosulu bo odločila Zveza narodov. V notranji politiki se bo izvršila reforma zbornice lordov, agrarna reforma, proti komunizmu bo vlada najstrožje nastopila. Govor Baldwinina ni zadovoljil vseh delegatov in govorniki nezadovoljne grupe so ostro kritizirali delovanje vlade. Konservativna stranka je prišla v vlado z idealnim programom, od katerega pa dosedaj še ni ničesar uresničila. Posebno pereče je vprašanje nezaposelnosti, dalje zahtevajo vladi preostre mere napram komunizmu, finančna politika je slaba, v zunanji politiki pa doživlja Anglija neuspeh za neuspehom. V teku kongresa se je pokazal med vladnimi privrženci in nasprotniki v stranki tak prepad, da je razcep skoro neizbegljiv. — Vlada bi vsled razcepa prišla v krizo ter bi morala odstopiti.

Razmišljanja o turški vojni sili. Ko so dopisniki nekih berlinskih listov iz Carigrada razširili vest, da razpolaga turška vlada za slučaj spora z Anglijo radi Mosula z enim milijonom dobro opremljenih vojakov, so grški listi takoj začeli to demantirati, češ, da je to nemogoče, ker nima Turčija niti 6 milijonov prebivalcev in da bi bilo največ, če bi se dalo spraviti skupaj 300.000 vojakov, katerih oboroževanje bi bilo pa odvisno od milosti sovjetske Rusije. Po grškem mnenju bi bila ta vojska šele drugo leto enkrat sposobna za bojno akcijo. Navaja se tudi, da ob mosulski meji ni železnice in da bi bila tako nabava živeža za vojsko izvanredno otežkočena. Angleži imajo ob mosulski meji pripravljeno vojsko od 15 tisoč mož in če bi Turki to silo tudi odbili ali pa celo uničili, bi ne imeli moči za nadaljne boje. Grški listi tudi pripovedujejo, da zbira Anglija nove čete in da je del angleške mornarice koncentriran na Egejskem morju. V najkrajšem času bodo tudi prej omenjene angleške čete ob mosulski meji znatno pojačene. — Grško omalovaževanje turške sile je prav razumljivo, a vendar čudno, ko je turška vojska v najtežjih razmerah, nepriznana od veselih itd., tako sijajno potolkla veliko grško vojsko, ki je uživala zlasti od strani Anglije vse mogoče podpore, ko se je enkrat zapletla v boj za angleške interese. Ta poraz, maščevalnost in škodoželjnost narekuje danes Grčiji tako poročila o turški sili. — tgr

Zakonska reforma v Rusiji. V revolucionarni dobi 1918 je bil v Rusiji ukinjen cerkveni zakon in so bili proglašeni veljavni samo oni zakoni, ki so se sklenili pred posebnim civilnim uradom, kjer ni bilo treba nobenih prič ter nikakih formalnosti. Imena moškega in ženske, ki sta izjavila, da hočeta stopiti v zakon, so se zabeležila in s tem je bila sklenjena veljavna zakonska vez. Sedaj je dobila Rusije od najvišje oblasti reformirano zakonsko pravo, po katerem se jasno priznava veljavnost cerkvenega zakona. Število cerkvenih zakonov bo sedaj v Rusiji znatno porastlo, ker kljub izrecni oblastni prepovedi so se še vedno sklepali zakoni v cerkvah in to seve tajno.

Dnevne novice.

JOVAN CVIJIČ.

Danes obhaja svojo šestdesetletnico učenjak Jovan Cvičič. Slavljencec je najprezentativnejši Srbin in njegov sloves nima v nobenem oziru lokalnega, nacionalnega in balkanskega značaja, ampak je v polnem pomenu besede svetoven. Jovan Cvičič se je rodil po starem koledarju 29. septembra ali po novem 12. oktobra

leta 1865 v Loznici. V tej dobi je predstavljalja še Srbija malo liso na evropskem zemljevidu. Leta 1893. je izšel iz šole znamenitega dunajskega geologa Eduarda Suessa in je bil imenovan za profesorja geografije na beograjskem vseučilišču. Obširnemu in globokemu znanju ter veliki vnemi mladega učenjaka je prav dobro služila tudi okolnost, da se ni bilo treba boriti z znanostjo okoščenih starcev in da je Jovan Cvičič ob nastopu svoje službe na beograjskem vseučilišču našel bogato in v vsakem oziru odprto polje za svoja znanstvena preiskovanja. Lotil se je ogromnega dela z največjim razmahom, znanstvena razkritja je bistro in trdno vezal z življenjskimi razmerami in tako so vzbujale njegove številne geografske in geološke razprave, pisane v srbskem, nemškem in francoskem jeziku, največjo splošno pozornost.

Cvičič črpa iz znanosti tudi življenjsko modrost in tako bi moral biti istega pomena in veljave za Srbe, kot je n. pr. Masaryk za Čehe. V strogi znanosti si je utrdil tudi naziranje o nacionalnem življenju in kolika sreča bi bila za njegove sorojake in za vse Jugoslovane, če bi se ti nazori upoštevali pri urejanju jugoslovanske države. Na visoko in največjega priznanja vseh Jugoslovancev vredno stopnjo se je povzpela Jovan Cvičič, ko je v dobi srbskega sovraštva do Bolgarov odločno naglašal bratstvo obeh narodov in ko vedno dosledno trdi, da Makedonci niso ne Srbi, ne Bolgari, ampak nekaj posebnega in samoniklega, a pri tem najboljša vez med Srbi in Bolgari ter enakovredni člani jugoslovanskega bratstva. Za današnje dobo je najaktualnejše Cvičičevo razlaganje o kulturnih sferah srbskega življa. Iz tega razlaganja dobimo mi prečani najboljšo sliko razmer v Srbiji in rešitev raznih vprašanj in pravih ugank, ki bi jih sami od sebe ne mogli razumeti in rešiti.

Oh nastanku naše države je Jovan Cvičič podal temeljne misli za osnovanje ljudsko-demokratske lige. Mnogo se je mislilo in pričakovalo, da bo stopil na čelo političnega pokreta na tej podlagi. To se pa ni zgodilo. Velik učenjak in človek je takoj uvidel premoč gotovih sfer, katere je tako dobro razkril in opisal. — Kljub temu se še pa ob vseh velikih političnih zadregah imenuje njegovo ime in mnogi še vedno pričakujejo, da bo zavzel važno državniško mesto. Izgleda pa, da Jovan Cvičič čisto kot učenjak in človek noče imeti stikov in posla z ljudmi gotove sfere, katero je že davno razložil in opisal kot zelo škodljivo za srbsko ljudstvo in za celo jugoslovansko zajednico. Ko so lani proslavljali 35. letnico njegovega znanstvenega delovanja, je povdarjal: »Vprašanje sedanjosti je kulturno vprašanje. Na kulturnem polju se bo vse odločilo in zmagali bodo oni, ki so najbolj napredovali v kulturi.« — tgr

Amerikanska posojila. Mnogi listi že precej časa pišejo, da bo naša država sklenila v Ameriki posojilo od 100 do 500 milijonov dolarjev. Take vesti so posebno značilni primer neresnega poročevanja. Pri nas je na žalost že tako, da se javnosti mnogo neresnosti natrosi in da razširjevalci napačnih vesti ne čutijo nobene potrebe, da bi stvari, ki jih tako približno slišijo, poprej sami dobro presodili, predno jih širijo naprej, ali pa se vsaj vprašali, kaj bo posledica njihovega poročevanja. Glede amerikanskega posojila govoriti kar od 100 do 500 milijonov dolarjev, svedoči, da dotični, ki so to vest raztrosili, nimajo niti pojma, ali pa so preveč brezbržni, da bi si predstavili razliko med 100 in 500 milijoni dolarjev. O tako ogromnem posojilu se govori, kakor da bi bilo potrebno samo železi in vzeti tako ogromno svoto. Kdor le malo pozna razmere na mednarodnem denarnem tržišču, sprevidi takoj vso neumnost takih vesti. Vedeti je tudi treba, da je Amerika glede posojil posebno oprezna in skopa. Po vojni še nobena država ni dobila od Amerike naenkrat posojilo nad 100 milijonov dolarjev. Največji iznos od 100 milijonov je dal ameriški finančnik Morgan Franciji ob največjem in najtrdnem jamstvu. Prizadevanje malih evropskih držav, zlasti Češke, Poljske in Rumunije, za amerikanska posojila v večjih svotah so ostala brezuspešna. »Obzor« navaja, koliko so drugi dobili: Poljska je dobila dvakrat po 15 milijonov dolarjev pod najtežjimi pogoji. Belgija je dobila 50 milijonov dolarjev pod ravno tako težkimi pogoji, a je morala prej urediti vprašanje medvojnih dolgov. Takemu posojilu primeren je pa tudi belgijski položaj in letni proračun belgijske države je najmanj trikrat večji od našega. Mnoge močne in svetovno znane francoske družbe so zastonj iskale v Ameriki posojilo. Istotako tudi pariška mestna občina. Nemci, katerim Amerikanci dajajo kredite iz političnih razlogov, dobivajo tudi samo manjša posojila za kratko dobo. Tako je dobila industrijska skupina Krupp 10, Thyssen 12 milijonov dolarjev enkrat samo na papirju, v obljubah, a je vse propadlo, ker Amerikanci niso hoteli podpisovati, obveznic posojila. Tako se je ponesrečilo tudi enkrat posojilo za mesto Berlin. Iz Nemčije so dobili posojila sledeči: Rentni kreditni zavod 25, svobodna država Bremen 15, Bavarska 25, mesto Berlin 15, mesto Köln 8, mesto Dresden 8, Schuckert-Werke 15, Sächsische Werke 15, Kabel-Werke in Rhein-Elbe-Union 8 milijonov dolarjev. Mala posojila od enega do poldruga miliona so dobila še razna druga nemška mesta in podjetja. Ta posojila so pa večinoma subskribirali nemški bankinji v Ameriki. Ko so Poljaki prosili za posojilo 100 milijonov dolarjev, so zastavljali svoje državne monopole, a je bila prošnja za posojilo kljub temu odbita. Pri veliki obilici kapitala so Amerikanci pri posojevanju skrajno nezaupljivi, posebno pa še tedaj, ko ne vedo, zakaj se bo ta denar porabil. Če bo pri vsem tem naša država dobila v Ameriki posojilo do 40 milijonov dolarjev, bo to že veliko. — tgr

Duhovniške vesti. Župnijski Sv. Lovrenc na Pohorju je dobil dosednji g. kaplan pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Janez Oblak; za kaplana v Gornjigrad pride

g. Jakob Aleksič; primicijant g. Alojzij Zaler je nastavljen kot kaplan v Vidmu ob Savi. Mrtvoud je zadel g. župnika v Lučah Franca Lekše.

Druga stran velike brige za neodrešene brate. Ko za parade in za najrazličnejše druge nepotrebne stvari pri nas denar ne igra nobene vloge, in ko se tako lepo govori ob vseh mogočih prilikah o neodrešenih bratih ter se s tem združujejo zopet razne parade in manifestacije z velikimi stroški, pa izgleda v praksi skrb za neodrešene brate takole: V našo državo — očetnjavo in zatočišče vseh Jugoslovancev je takoj ob začetku prišlo mnogo sinov onih naših rojakov, ki so ostali pod tujo oblastjo. Ko očetje niso mogli zapustiti svojih domov, so pa sinovi-dijaki mislili, da bodo tu pri nas lahko dovršili svoje študije ter potem posvetili svoje moči in svoje znanje pravi jugoslovanski domovini. Tako je okrog 180 dijakov-beguncev, med njimi večina nižješolcev našlo zatočišče v Karlovcu, kjer so neko poslopje bivšega vojaškega erarja preuredili v dijaški konvikt. Zbralo se je okrog pol milijona dinarjev za prehrano teh dijakov, dijaki so se učili in stvar je izgledala kolikor toliko urejeno, dokler ni naenkrat vojaška oblast zahtevala poslopje, kjer so dijaki živeli. Dijake-begunce so preselili v Zagreb v neko poslopje na Markovem trgu s pripombo, da je to samo začasno. Ta nova streha je bila nezadostna in začelo je tudi močno primanjkovati denarja in drugih sredstev, ki sta jih zbrali poprej v prvi vrsti Jugoslovanska Matica in Jadranska Straža. Čez nekaj časa se je pa dijakom odvzel tudi precejšnji del prvotno odkazanih prostorov in 160 dijakov se je moralo slati v tri do štiri sobe, se tam učiti, kuhati in spati. Ker je bila tudi prehrana vedno slabša, je začela med mladimi begunci razsajati jetika. Ko so se dijaki-begunci začetkom zadnjih počitnic večinoma razkropili — eni domov k staršem, drugi k prijateljem na deželo, tretji kot instruktorji itd. — se je pa uprava konvikta odločila za redukcijo svojih varovancev. Med počitnicami so dijaki dobili pismeno obvestilo, naj se ne vrnejo več, ker je zmanjkalo denarja za njihovo oskrbo in ker tudi ni izgleda, da bi se našli za njih primerni prostori. — To je pač škandal prve vrste! Če ne bi bilo toliko lepih besed in obljub, bi naši rojaki pod tujo oblastjo ne pošiljali svojih otrok v bedo in smrt, ampak bi jih obdržali pri sebi doma. Dijaki-begunci, ki so toliko let stradali in zmrzovali po Karlovcu in Zagrebu, ne bodo pač nikdar pozabili, kako izgleda druga stran velike brige za neodrešene brate. Oni, ki so prišli k nam z najčistejšimi nameni ter so z vso upravičenostjo pričakovali življenjsko možnost v zajednici rojakov, se vračajo sedaj razočarani in tudi ogorčeni, ker so gotovo opazili, kako dobro izhaja pri nas toliko temnih elementov na ime in račun pravih beguncev in rojakov. — tgr

Afera lažiprofesorja v Zagrebu. Zagreb je že zopet doživel afero, ki bo skozi dober teden polnila stolpe časopisja. Bogate zagrebske trgovce in industrijalce je za nekaj tisoč dinarjev potegnil čisto navaden mladi pustolovec Vladimir Frankl. Pisal je namreč pod imenom zdaj tega, zdaj onega profesorja staršem, kojih sinovi študirajo po raznih zavodih. V teh pismih je omenjal, da njihov sinko slabo napreduje v tem in onem predmetu, a temu bi bilo od pomoči, ako bi se njemu, »laži-profesorju« nakazalo 1000, 1200 itd. dinarjev. Več zagrebskih denarnih magnatov je nasedel Franklovi fehtariji in mu nakazalo zahtevane svote. Dolgo časa je trpelo, predno so razkrinkali lopova, ki je z lahkoprigo ljufanin denarjem veseljačil po zagrebskih zabavnih prostorih.

Več davkov nego dohodkov. Zagrebski »Morgen« ugotavlja sledeče: Te dni so se zbrali v Zagrebu na posvet trgovci, da se posvetujejo glede neznosnega obdajevanja od državne oblasti in mestne uprave. Pri tej priliki se je ugotovilo, da bi moral plačati v Zagrebu oni, ki bi priznal letnih 100 tisoč din. dohodkov raznih davkov 120.000 dinarjev. Pri dohodkih od 30.000 dinarjev pa znašajo razne davčne datjave letnih 20.000 dinarjev. V Zagrebu plačuje veliko trgovcev za zadnji kvartal več davkov nego imajo resničnih dohodkov. Isto kot v Zagrebu velja to za Maribor in celo Slovenijo.

Proces proti črnogorskim odmetnikom. Na Cetinu je začela pred dvojnimi senatom razprava proti črnogorskim odmetnikom, ki so zakrivali razne zločine od prevrata do leta 1924. Obtoženih je 40 četašev in po klicanih več sto prič. Ta proces bo trajal nekaj tednov.

Katoliško semenišče v Vojvodini. Vojvodinske katoliške občine so pričele zbirati denar za zgraditev dijaških semenišč v Subotici, Bečkereku in Vrscu, kjer se nahajajo gimnazije. V Vojvodini namreč primanjkuje duhovnikov; v semeniščih bi se odgajali dijaški duhovniški poklic.

Iso Lang v Osijeku. Svojčas je vzdignila predo prahu afera tvorničarja cigaretne papirja Iso Lang v Osijeku. Lang je lepil na cigaretni papir ponarejene monopske znamke ter oškodoval državo za veliko svoto. Ko so mu prišli na sled, je pobegnil na Dunaj, kjer je bil aretiran. Pogajanja za izročitev so se zelo zavlekla; naposled so ga prevzeli orožniki iz Osijeka in ga poslali na St. Ilju od avstrijskih stražnikov ter ga preko Maribora odpeljali v Osijek. Iso Lang je potoval med orožniki, kot da se vrača iz Karlovih Vari. Bil je gizdalo, skroblečen, gladko obrit, z elegantnimi kovčeki. Osijeku so ga prepeljali v sodne zapore.

Strop se je porušil. V sarajevski gimnaziji se je pred dne dogodila čudna nezgoda. Med poukom se je v velikem razredu nenadoma porušil strop. Med učenci nastala strahovita panika, dasi ni bil nihče poškodovan. S težko muko so jih profesorji pomirili ter poslali domov.

Kurjenje potniških vagonov. Ministrstvo saobračaja je izdalo naredbo, da morajo železnice pričeti s kurjavo v potniških vagonih s 15. oktobrom. Naredba vsebuje stroga naročila, da ne sme noben vlak preje kreniti s postaje, dokler niso vagoni dovolj zagreti.

Dovaba industrijske soli. Po pravilniku o prodajanju industrijske soli, katerega je izdal minister financ z razpisom z dne 9. februarja 1925 k št. 568 je treba prošnji za nakup soli v denaturiranem stanju poleg potrdila o plačnem davku priložiti tudi potrdilo ministrstva za trgovino, in industrijo, iz katerega mora biti razvidno, da je dotično podjetje sodno protokollirano in da potrebuje sol za obratovanje. Na inicijativno zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je uprava državnih monopolov navedeni pravilnik izpremenila v toliko, da se potrdilo ministrstva trgovine

in industrije o sodnem protokolliranju in o potrebi soli za obratovanje nadomesti s potrdilom pristojne zbornice za trgovino, obrt in industrijo. V ostalem ostane pravilnik neizpremenjen.

Börza (Avala). Zürich zaključni: Beograd 9.23, Paris 23.885, London 25.105, Newyork 518, Milano 20.76, Praga 15.37, Wien 73.15, Budapest 0.00726, Berlin 123, Brüssel 23.50, Amsterdam 208.37, Varšava 87, Bukarest 2.50, Sofija 3.79, Atena 7.60. — Zagreb svobodni: Wien 7.94, Trst 225.50, London 272, Newyork 56.275, Paris 261, Praga 166.75, Zürich 1087.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni in Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 D, vez. 30 D; 20. zv.: Kralj gora, br. 18 D, vez. 30 D. — Kol.

Koroški dan v Mariboru

Akademija Prosvetne zveze.

Spominske svečanosti petletnice nesrečnega plebiscita na Koroškem je otvorila v Mariboru Prosvetna zveza s svečano akademijo v petek, dne 8. t. m. Prireditelj je privabila toliko ljudstva, da je bila dvorana Zadržne gospodarske banke nabito polna. Med drugimi smo opazili prevz. škofa dr. Karlina, g. župana dr. Leskovarja, predsednika Jugoslovanske matice v Mariboru g. ravnatelja Detela in zastopnike raznih društev. V imenu Prosvetne zveze je pozdravil udeležence g. prof. Prijatelj. Abiturijent g. Kauc je nato deklamiral dr. Pregljevo pesem »10. oktober«. — Glavne točke programa je tvoril govor našega odličnega književnika g. Fr. Finžgarja. Z dolgotrajnim aplavzom je bil pozdravljen njegov nastop in celi govor je občinstvo spremljalo z burnim odobravanjem. Akademijo je zaključila predstava Aškerčevega »Kneza Volkuna«, katerega so uprizorili člani Ljudskega odra. Med posameznimi odnosi je pridno igral orkester Ljudskega odra, pevci so pa zapeli nekaj krasnih koroških narodnih pesmi.

Ulica 10. oktobra.

V soboto, 9. t. m. se je sestel mariborski obč. svet na poziv župana dr. Leskovarja k izredni seji. Člani Narodnega bloka so se seje udeležili polnoštevilno, dočim so socialisti ostetativno izostali. Župan dr. Leskovar je otvoril sejo s krasnim govorom, v katerem je naglasil pomen spominske svečanosti. Na kratko je orisal nesrečne dogodke, ki so nam pred 5 leti ugrabili zibelko Slovenstva in slovenske kulture. Najdražji in najlepši del naše domovine nam je takrat odvzel naš dedni sovražnik — Nemec. Za Slovence je Koroška to, kar je bilo Kosovo za Srbe. In kakor ti niso po Kosovem upognili glave, ampak junaško zrlj usodi v oči ter utrjevali svoje vrste za maševanje, tako moramo delati tudi mi, da dosežemo osvoboditev naših bratov izpod tujskega jarma. V trajen spomenik, ki nas naj spominja naše velike naloge, naj se prekrsti sedanja šolska ulica, ki veže Gosposko ulico s Slomškovim trgom v »Ulico 10. oktobra 1920«. — Županov predlog je bil sprejet z navdušenjem. Navzoči nemški občinski svetniki so sicer skušali ugovarjati, toda podžupan g. dr. Lipold jih je zavrnil in narodni blok je nato soglasno sprejel predlog g. župana. Gospod dr. Leskovar je nato še predlagal, da se odpošlje zunanjemu ministru Ninčiču spomenico s pozivom, da ukrene vse potrebno za povrnitev Koroške Jugoslaviji; bliža se namreč vprašanje avstrijskega »Anschlusa« Nemčiji in mi ne smemo zamuditi prilike ter dovoliti, da nam Nemčija zasede Karavanke. Avstrija k Nemčiji — Koroška k nam! Tudi ta predlog je bil enodušno sprejet.

Prireditelj Jugoslovanske Matice.

V soboto je priredila mariborska podružnica Jugoslovanske Matice v Narodnem domu Koroški večer,

Iz Maribora.

Poslovilni večer Mitrovičevih. Na simfonijskem koncertu, ki ga priredi narodno gledališče in ki se vrši v veliki Götzovi koncertni dvorani, kot poslovilni večer ravnatelja opere g. A. Mitroviča ter operne primadone ge. Mitrovičeve, sodeluje iz prijaznosti znana virtuosinja na violini ga. Brandlova ter več odličnih članov orkestra Glasbene matice, kakor tudi več drugih mariborskih glasbenikov, ki bodo znatno ojačali gledališki orkester, ki je sestavljen, kakor znano, od glasbenikov mariborske vojaške muzike. Zanimivi Beethovenski program, kakor tudi pomen tega večera, vzbujajo veliko zanimanje v publiku, tako da je že sedaj — dasiravno koncert še niti ni plakativan — prodano veliko število vstopnic. Koncert se vrši v soboto, dne 17. t. m., Predprodaja vstopnic na gledališki blagajni vsak dan od 9. do 12. in od 3. do 5. ure popoldan.

Občni zbor pevskega društva »Maribor.« Danes ob 6. uri zvečer se vrši v dvorani Zadržne gospodarske banke ustanovni občni zbor pevskega društva »Maribor.« Novo osnovajoče se pevsko društvo šteje že sedaj okrog 60 članov. Pevci, vsi na občni zbor in prigrisite svoj pristop!

Starešinski sestanek. Danes zvečer ob 8. uri se vrši v pisarni dr. Vebleta v Gospodarski zadržni banki starešinski sestanek. Referira delegat iz Ljubljane.

Zagrebski trgovci in industriji v Mariboru. Včeraj je dospelo v Maribor skupno kakih 30 zagrebskih industrijcev in trgovcev. Ogleдали so si mariborski tovarni Franz in Zlatorog.

Švicarski pevci na potovanju skozi Maribor. Včeraj popoldan okrog 3. ure so dospeli s posebnim vlakom iz Av-

na katerem se je zbral celokupen narodni Maribor. Prireditelj je otvoril predsednik Jugoslovanske Matice g. ravnatelj Detela. Spominski govor je imel naš znani zgodovinar g. profesor dr. Kovačič. Orisal je zgodovino in pomen Koroške za Slovenstvo ter končno odkrito predložil naše napake in grehe, ki so mnogo pripomogli, da je bil 10. oktober za nas tako nesrečen. Izvajanja dr. Kovačiča so bila sprejeta z burnim odobravanjem. Nastopili so nato pevski zbori »Drave« in »Jadrana«, dramatično društvo je uprizorilo »Kneza Volkuna«, igral je sokolski orkester in alegorična slika je prireditelj zaključila.

Manifestacijski obhod.

Na poziv župana dr. Leskovarja so bile v nedeljo razobešene po mestu številne zastave. Po okrašenih ulicah se je v nedeljo dopoldne pomikal manifestacijski sprevod, kakor ga Maribor menda še ni videl. Sprevod je spretno organiziral in vodil obč. svetnik g. Stabej. Ob pol 9. uri so se pričele po določenih ulicah zbirati ogromne množice manifestantov. Ob 9. uri se je razvil valičasten sprevod po ulicah, na čelu konjeniki, narodne noše, Korošice in Korošci, nato zastavi Orla in Sokola, katere so nosili člani v kroju, Orjuna, zastave mariborskih društev, godba Drave, zastopniki uradov, župan dr. Leskovar in podžupan dr. Lipold z občinskimi odborniki, mariborske dame, kolesarsko društvo »Perun«, godba Katoliške omladine, četa Orlov v civilu, magistratni uradniki in uslužbenci, Katoliška ženska zveza in končno nepregledne vrste vseh dijakov in učencev mariborskih srednjih in ljudskih šol. Sprevod se je pomikal na Glavni trg, kjer se je ob 10. uri pričelo veliko

manifestacijsko zborovanje.

Ogromne ljudske množice so napolnile Glavni trg, kjer se je končal manifestacijski obhod z velikim zborovanjem. Otvoril ga je g. župan dr. Leskovar z nagovorom z magistratnega balkona. Omenjal je zgodovinski pomen 5 letnice plebiscita, velikost izgube, katero smo pretrpeli z nesrečnim plebiscitom. Poročal je o sklepu občinskega sveta, da se prekrsti šolska ulica v »Ulico 10. oktobra« in o predstavi na zunanjega ministra o priključitvi Avstrije Nemčiji. Za g. županom je nastopil glavni govornik, koroški rojak g. vseučilišni profesor dr. Rožman. Njegov govor je bila strašna obtožnica nemškega nasilja in krivičnosti. Po govoru so zapeli pevski zbori koroško narodno pesem »Gor čez izaro«, in godba je zaigrala našo državno himno. Končno je bila prečitana resolucija, katero so podpisali predstavniki vseh mariborskih slovenskih strank in v kateri zahtevajo od naše vlade večje zanimanje za dogodke na Koroškem. Zborovanje je zaključil ob 11. uri predsednik Jugoslovanske Matice g. Detela.

— — —

strije člani švicarskega pevskega društva »Baseler Liedertafel.« V Mariboru jih je na kolodvoru sprejela ogromna množica ljudstva. Po pristrčnem pozdravu so se Švicarji odpeljali dalje proti Ljubljani, od koder so po kratkem prestatku nadaljevali pot proti Trstu.

Smrt našega zvestega pristaša. V petek ob 8. uri zvečer je zatisnil v mariborski bolnici svoje oči naš zvesti pristaš in dopisnik »Naše Straže«, železničar Anton Gradišnik. Blagopokojni je dalje časa bolehal, ker mu je primanjlovalo denarnih sredstev za uspešno zdravljenje, je tudi podlegel neizprosni jetiki. Bil je vedno zaveden Slovenec, neomajen naš pristaš, skrben oče in mu bodi ohranjen hvaležno dober spomin!

Simfonijski koncert. Narodno gledališče priredi v soboto dne 17. t. m. v veliki Götzovi dvorani simfonijski koncert, ki bo obenem poslovilni večer ravnatelja opere g. Mitroviča in operne primadone g. Mitrovičeve. Iz prijaznosti sodeluje na tem koncertu tudi znana virtuosinja na violini, ga. Brandlova. Celokupni gledališki orkester pa je ojačen s člani Glasbene Matice ter z nekaterimi drugimi glasbeniki. Na programu so le Beethovenove skladbe, med katerimi je tudi znamenita Peta simfonija.

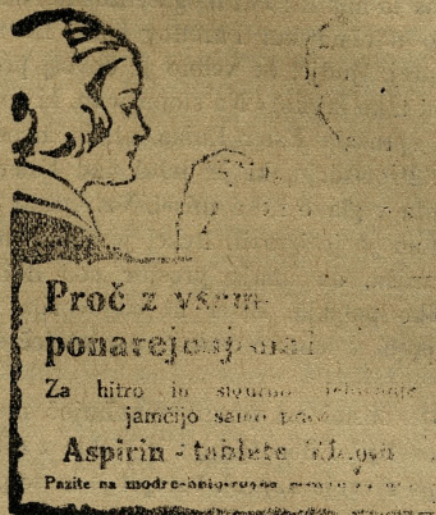
Srbohrvatski tečaj Ljudske univerze. Vsi lanske, kakor tudi še neprijavljeni letošnji udeleženci naj se zbere v torek, 13. t. m. ob 7. uri zvečer v realki, levo, dvorana za kemijo. Cena za uro 2—3 D. — Tajništvo.

Dvomešeni večerni tečaj za šivanje oblek priredi mariborsko slov. žensko društvo, odsek za pospeševanje domače obrti, ako se prijavi dovolj udeleženk. Prijave se sprejemajo do 15. oktobra v trgovini g. Zlate Brišnik

v Slovenski ulici, kjer se dobe tudi natačnejša pojasnila.

Državna borza dela v Mariboru. Od 4. do 10. t. m. je bilo pri tej borzi dela prijavljenih 188 prostih mest, 171 oseb je iskalo službe, v 99 slučajih je borza posredovala uspešno in 11 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 10. oktobra pa je bilo 5774 prostih mest prijavljenih, 8220 oseb je iskalo službe, v 2403 slučajih je borza posredovala uspešno in 599 oseb je odpotovalo.

Mestno električno podjetje objavlja: Prekinitev električnega toka, ki je bila določena za 11. t. m., se preloži na prihodnjo nedeljo, dne 18. t. m., od 7. do 15. ure.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

62

Rahla senca nevolje je legla na njegov obraz. Franco je prevelik sanjač! Življenje v Maironijevi hiši je bilo sedaj težko. Za zajtrk so imeli čašo mleka s cikorijsko in z nekim rdečim sladkorjem, ki je dišal po lekarni. Meso so imeli samo v nedeljo in četrtek. Vsak dan je prišla na mizo steklenica vina Grimelli za strica, ki pa ni hotel nič slišati o predpravicah. Radi te steklenice so vsak dan vzli isti oblaki, nastala ista mala nevihta, ki se je končala vsled stricve volje s kratkim dežkom, ki se je vli iz vseh pet kozarcev. Služkinja je bila odpuščena. Ostala je samo Veronika, za glavna dela, za polento in da je včasih malo pazila na Marijo. Kljub tej in še drugi varčnosti, kljub temu, da ni hotela Cija nikake plače, kljub temu, da so jim kmetje darovali skuto, »mascherpo«, kozjega sira, kostanja, orehov, se Luizi ni posrečilo, da bi držala izdatke v okviru dohodkov. Preskrbela si je neko prepisovanje za notarja v Porlezzi; mnogo truda, a reven zaslužek. Tudi Franco je želel z veliko vnemo prepisovati, a ni toliko zdržal ko njegova žena, pa tudi ni bilo dela za dva. Lahko bi se razgledal malo okoli in si poiskal kako zasebno službo, a o tem ni zapazil stric nikakega znamenja. Torej?

Tudi te poetične ekspedicije so se mu zdele zelo neumestne. Ko je nekoliko časa razmišljal o žalostnem položaju in videl, kako malo verjetnosti je, da bi se znal Franco izmotati iz njega, je uvidel, da je sedaj zanj čas prvič, da spije mleko, drugič, da gre spat. Toda ne, spomnil se je še nečesa. Odprl je vrata dvorane, ko je videl, da je vse temno, je šel v kuhinjo, prižgal svetiljko, jo nesel na verando, in na stečaj odprl okno. Ker je snežilo brez vetra, je postavil svetiljko na okno, da bodo našli oni pesniško navdahnjeni ljudje pravo smer, ko se bodo v globoki temi vračali domov. Nato pa je šel spat.

— — —

Na starem, hišnem čolnu je zgradil iznajdljivi Franco ne vrste kolibico za zimo. Na strani je imela ta kolibica dvoje okenc, spredaj pa vratica. Sedaj je sedelo teh šest popotnikov okoli male mizice, na kateri je gorela sveča. Ko je Franco videl zamaknjeni obraz profesorja, ki je sedel nasproti Estere, si je dovolil šalo, da je ugasnil luč ter pripomnil, da se počuti mogoče filozofija v temi slabo, pač pa se počuti poezija zelo dobro.

In res, njegove in njegovih tovarišev misli, ki so se preje zbrale ob luči, so sledile sedaj skozi steklo malih vrat medli svetlobi, v kateri se je videl sprednji del čolna, že pobeljen s snegom, ne nepremičnem, temnem jezeru. In njihove fantazije so začele delovati. Enemu se je zdelo, da gredo proti Ostenu, drugemu se je zdelo, da gredo proti Caravini, tretjemu, da gredo proti Cadatu. Vsak je povedal svoje dvome, govoreč jih tiho, ko da bi se bal zbuditi dremajoče jezero. Semintja so se začeli prerekati, toda pri vsakem udarcu vesla, se je vseh šest glav sklonilo, kakor v znamenje popolnega soglasja. In tako se je zdelo vsakemu kritiku, ki je vstopil v čoln velikega pesnika, da gre svojo pot. Eden

Je mislil vstopiti v službo tega vzora, drugi onega, eden se je skušal približati temu tipu, oni drugemu. Eden je hotel iti naprej, drugi nazaj. Pesnik jih je zganil, stresel vse skupaj s svojim verzom ter jih prenesel na svojo pot.

Ismael je pošteno izložil svoj tovor v S. Mamette. Sneg je še vedno mirno in gosto padal. Na obokanem trgu je bilo mnogo ljudi, svetiljke so švigale semintja. Bil je tu tudi prošt, ki je priganjal skupino vernikov, ki bi namesto v cerkev pač raje šli v gostilno. Prepričeval jih je, da si je nebesa težko prislužiti in da je treba o pravem času na to misliti: »Vi mogoče mislite, da je pot v nebesa tako udobna kot Parellov čoln. Le naprej, ljudje! Le naprej, ljudje! Še vedno je dovolj prostora! Ali veste, da ni tako lahko?« Na stopnjicah, ki so vodile do cerkve, je vprašala Ester Luizo, ali so nebesa res tako majhna. Profesorju, ki je držal nad Estero svoj dežnik, je šinila v glavo neka misel. Vztrepetal je in z levjim pogumom jo je izrazil. Rekel je, da so njegova nebesa še manjša, da imajo prostor pod dežnikom. Stvar je gladko potekla, Ester ni odgovorila in vsa družba je vstopila v temino cerkve, pomešajoč se med trumo žensk.

Profesor je obstal na pragu, omahujoč med ljubeznijo in filozofijo. Filozofija ga je vlekla z nitjo nazaj, ljubezen pa z vrvjo naprej. Vstopil je in se postavil poleg Estere. Franca se je za hip polastila hudobna misel, da bi ga povlekel naprej do moških klopi. Nato pa se je premislil in postavil poleg svoje žene. A ni mnogo koristil, zakaj Ester se je približala Luizi, ko da bi ji hotela nekaj reči, ter je pri tem hudobno potisnila staro Cijo proti profesorju. Ta, ki je še ves trepetal vsled one nečuvne drznosti z nebesi pod dežnikom, se je ob Esterinem premiku vznemiril. Mislil je, da jo je užalil. In začel se je potihem zmerjati z oslom.

Cerkev je bila že vsa polna in tudi dame so morale stati za naslonjalom prve klopi. Ester je vzela v varstvo Marijo, posadila jo je na naslonjalo, dočim je cerkovnik prižigal sveče na glavnem oltarju. Cija je mučila profesorja, ki ga je smatrala za svetega človeka, s tisoč vprašanji o razlikah med rimskim in ambrozijskim obredom, Marija pa je nadlegovala Estero še z bolj čudnimi vprašanji.

»Za koga prižigajo te luči?«

»Za Boga.«

»Ali gre Bog sedaj spat?«

»Ne, molči.«

»Ali je šel Jezušček že spat?«

»Že, že«, je nepremišljeno odgovorila Ester, da bi se odkrivala njenih vprašanj.

»Z mezgom?«

Stric je prinesel nekoč Mariji grdega lesenega mezga, ki ga je zelo sovražila. In kadar je bila sitna, jo je njena mati položila v posteljo ter dala tega mezga pod blazino, pod to pretrmasto glavičo.

»Tiho, klepetuljal« je rekla Ester.

»Ne, jaz ne grem v postelj z mezgom. Prosim odpuščanja.«

»Tihol! Poslušaj sedaj orglje.«

(Dalje prihodnjič.)

Cirilova tiskarna v Mariboru je dozdej založila in izdala sledeče zvezke »Cirilove knjižnice«: 1. zvezek: dr. Lenard: Jugoslovanski Piemont. 7 D. 3. zvezek: dr. Lenard: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda 10 D. 4. zvezek: Moj stric in moj župnik. Povest. 4 D. 5. zvezek: Melville: Gladiatorji. Roman. I. del 8 D. 6. zvezek: Melville: Gladiatorji II. del 10 D. 7. zvezek: Wells: Zgodba o nevidnem človeku. 7 D. 8. zvezek: Orczy Dušica. Roman. I. del 16 D. 9. zvezek: Conan Doyle: V

libijski puščavi. Roman. 12 D. 10. zvezek: Bennett: Živ pokopan. Povest. 8 D. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialista (Od socialista do duhovnika). 16 D. 13. zvezek: E. Lešnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 D. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice 7 D.

Darujte za spomenik vojnim žrtvam, ki počivajo na pokopališču v Pobrežju pri Mariboru!

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zaslužek.« 487

Hiša pritlična, z gospodarskim poslopjem, vrt, trdo krito, pri cerkvi v St. Janžu na Dravskem polju se ugodno proda. Lastnik: Maribor, Mlinska ulica 24. 504

Pletene jopice, bluze, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljše volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Smid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

URADNIKA

popolnoma samostojnega v vsem posojilničnem poslovanju (knjigovodstvu, korespondenca, zemljiška knjiga itd.), poštenega in zanesljivega, sprejme za takojšnji ali čimprejšnji nastop Posojilnica v Gornji Radgoni. Pogoji: zmožnost, voditi društveni pevski zbor in sodelovanje v prosvetnih društvih. Prošnje s spričevali o dosedanjem službovanju in zahtevki plače je vložiti čimprej na načelstvo imenovane posojilnice. 498

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Sladkor najcenejši

in sicer: 1 kg kocke din. 14.50, 1 kg kristal din. 13, v podružnici Julio Meinl, Maribor, Gosposka ulica 7.

METALLUM

baterije za svetiljke

K U P I M

za 500.000 švic. frankov
zbirke osemstih
znamk,

vendar samo boljše objekte, kakor tudi posamezne raritete in stare znamke na kuvertah po najvišjih cenah. Izraite ugodno priliko, ki se nudi.

Plačam takoj v gotovini v poljubni veljavi. Najstrožja diskrecija. Za dragocene stvari pridem sam. Izčrpne ponudbe z navedbo cene nasloviti na Eugen Sekul, Villa „Heimeli“, Lazern (Švica). — Pazite na adresu! — (Korespondenca: francosko, angleško, nemško). — J. H 5115 Lz.

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Širite „Našo Stražo“!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

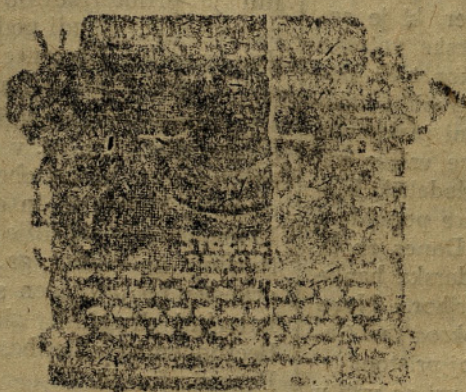
Stolna ulica št. 6

P. Z. Z. N. Z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAČA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografski zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povoščeni papir vedno v zalogi.